

BIUDŽETINĖ ĮSTAIGA ŠIAULIŲ „AUŠROS“ MUZIEJUS

1	9	0	7	5	7	0	3	6
---	---	---	---	---	---	---	---	---

(įstaigos kodas)

PATVIRTINTA

Šiaulių „Aušros“ muziejaus

Direktoriaus 2024 m. kovo d.

veiklos įsakymu Nr. V1-

SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA DIRBANT AUKŠTYJE (KOPĖČIOS, PASTOLIAI) NR. 11

I. BENDROJI DALIS

1. Dirbti aukštyje gali asmuo, nustatyta tvarka pasitikrinęs sveikatą, išklauses darbuotojų saugos ir sveikatos darbo vietoje bei gaisrinės saugos instruktavimus.
2. Darbuotojo darbo ir poilsio laikas nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Darbo kodekso nuostatomis.
3. Darbuotojas, nukentėjęs nelaimingo atsitikimo metu, turi nedelsiant kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą, pranešti tiesioginiam vadovui. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą ar apie jį sužinojęs, turi suteikti nukentėjusiajam pirmąją pagalbą, jei reikia, iškviešti greitąją medicinos pagalbą tel. 112 ir pranešti įstaigos vadovui. Kol bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, įvykio vietą išlaikyti tokią, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtini pakeitimai, įforminus aktu.
4. Pranešimo apie darbo metu pastebėtus trūkumus tvarka - savavališkai nešalinti darbo priemonių, įrenginių ir pastatų gedimų, taip pat juose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų gedimų; nedelsiant pranešti įstaigos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai bei darbuotojų atstovui apie darbo ir darbų saugos priemonių gedimus, apie padėtį darbo vietose, darbo patalpose, pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai.
5. Darbuotojas gali atsisakyti dirbti darbus, kuriuos saugiai atlikti neapmokytas; jeigu įrankiai, įrenginiai techniškai netvarkingi; darbo aplinka kelia pavojų sveikatai ir gyvybei; jei kolektyvinės apsaugos priemonės neužtikrina apsaugos nuo rizikos veiksnių, o asmeninės apsaugos priemonės neišduotos; jei asmeninės apsaugos priemonės techniškai netvarkingos, nepatikrintos, neišbandytos.
6. Asmens higienos reikalavimai - dirbti tik su tvarkingais, švariais drabužiais, avalyne; rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis, nelaikyti maisto produktų darbo vietoje ir nevalgyti.
7. Už šios instrukcijos nevykdymą, darbuotojui taikoma LR įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė atsakomybė, priklausomai nuo pažeidimo pobūdžio ir pasekmių.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

8. Profesinės rizikos veiksniai:
 - 8.1. kritimas iš aukštyje esančios darbo vietos;
 - 8.2. krintantys daiktai;
 - 8.3. netvarkinga darbo vieta;
 - 8.4. nepalankios meteorologinės sąlygos (lietus, sliduma, vėjas);
 - 8.5. nepakankamas apšvietimas.
9. Būtinės saugos priemonės:
 - 9.1. kopėčios ir lipynės privalo būti išbandytos ir turėti lenteles su įrašyta būsima bandymo data;
 - 9.2. dirbant pasilipus ant kopėčių aukščiau kaip 1,3 m virš žemės ar kito paviršiaus, reikia naudotis saugos diržu, kuris turi būti pritvirtintas prie įrenginio ar kopėčių, jeigu jos gerai pritvirtintos prie

stabilių konstrukcijų;

9.3. apsaugos priemonės nuo kritimo iš aukščio, privalo turėti apjuosiančius kūną diržus (apraišus) parinktus taip, kad sustabdžius kritimą žmogus išliktų tinkamoje padėtyje ir reikalui esant, galėtų laukti pagalbos. Būtina naudoti šalmą užsisegant jį dirželiu, kad šalmas nejudėtų, ir nenukristų;

9.4. dirbant nepalankiomis meteorologinėmis darbo sąlygomis turi būti aprūpinami šiltais ir (ar) drėgmės nepraleidžiančiais rūbais, šilta avalyne, pirštinėmis, pošalmiais, patalpomis sušilti ir papietauti, džiovyklomis sušlapusiai avalynei ir darbo rūbams džiovinti;

9.5. nedirbti, jei gamtinės sąlygos (vėjas, lietus, perkūnija, sniegas) kelia pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai.

10. Vadovaujantis „Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatų“ reikalavimais, parenkamos ir darbuotojui nemokamai duodamos asmeninės apsaugos priemonės.

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

11. Gavus darbo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka, saugiais atlikimo būdais. Apsirengti tvarkingus darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti apsauginę darbo avalynę, užsidėti apsauginį šalmą ir užsisegti jį dirželiu, patikrinti asmenines apsaugos nuo kritimo iš aukščio priemones.

12. Patikrinti apsauginių aptvarų būklę. Patikrinti, ar tvirtai pastatytos, ar tvarkingos lipynės, ar skečiamosios lipynės turi tvirtai pritvirtintas skėtimo apsaugas. Jei naudojamos pristatomos lipynės, patikrinti, ar tvarkingas užtvirtinimo įtaisas, kuris naudojamas pritvirtinant lipynių viršų.

13. Medžiagas, gaminius, įrankius ir kt. darbo vietoje išdėstyti tvarkingai, kad nekristų, negriūtų.

14. Patikrinti pastolių tvarkingumą. Darbininkas turi įsitikinti, kad pastoliai stabilūs, o jų tvirtinimo mazgai, įžeminimas (jeigu pastoliai metaliniai), aptvėrimai, darbo paklotas tvarkingi.

15. Apsauginis diržas turi būti be deformacijų, turėti inventoriaus numerį ir įskaitomai užrašytą bandymo datą. Apsauginį diržą reikia naudoti, kai dirbama aukščiau kaip 1,3 m esant neaptvertai darbo vietai. Apsauginio diržo tvirtinimo vietas turi nurodyti tiesioginis darbų vadovas.

16. Prieš pradėdant dirbti ant kopėčių (lipynių), reikia įsitikinti, kad jos tvirtos, apžiūrėti ir įsitikinti, kad jos nepaslys, atsitiktinai nepajudės iš vietos. Nešiojamos kopėčios turi būti statomos ant nejudančio, tvirto, tinkamo dydžio pagrindo, kad jų skersiniai būtų horizontalioje padėtyje.

17. Pasirūpinti, kad aplink kopėčias būtų pakankamai laisvos vietos, reikalingos tam, kad darbuotojai galėtų visiškai saugiai laipti aukštyn ir žemyn ir kad jiems negrėstų rizika už ko nors užkliūti. Jei kopėčias reikia pastatyti praėjime, viešojo eismo zonoje, reikia imtis atitinkamų priemonių, pvz., aptverti darbų vietą.

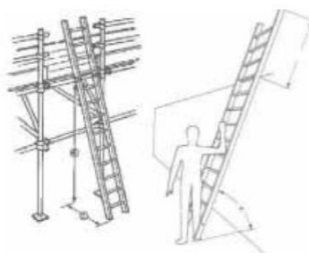
18. Įsitikinti jog darbui naudojamos kopėčios yra techniškai tvarkingos. Apžiūrėti apatinius kopėčių galus. Susidėvėjusius guminius antgalius pakeisti naujais, o atšipusias smeiges išgalasti.

19. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti darbo vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

20. Dirbti stovint ant kopėčių ar lipynių galima užlipus ne aukščiau kaip 1 m iki jų viršaus.

21. Kopėčias reikia statyti ne didesniu kaip 75° kampu horizontalaus paviršiaus atžvilgiu.

1 pav. kopėčių statymas.

22. Lipynių polinkis neturi būti didesnis kaip 1 : 3.
23. Visos eksploatuojamos kopėčios ir lipynės turi turėti pažymėtus tokius duomenis:
- 24.1. inventorinį numerį;
 - 24.2. kito bandymo datą;
 - 24.3. įstaigos, kuriai jos priklauso, pavadinimą;
 - 24.4. nurodyti duomenys užrašomi ant medinių ir metalinių kopėčių išilginių, o prie virvinių kopėčių pririšama žymėta lentelė.
25. Dirbant ant kopėčių ir lipynių draudžiama:
- 25.1. dirbti užlipus ant paskutinio arba priešpaskutinio aukščio skersinio, jeigu neįrengti turėklai ar atramos;
 - 25.2. kelti ir nuleisti krovinis;
 - 25.3. dirbti prie arba po veikiančiomis mašinomis, mechanizmais;
 - 25.4. naudoti elektros ar pneumatinius įrankius, statybos ir montavimo pistoletą;
 - 25.5. vykdyti suvirinimo elektra ar dujomis darbus;
 - 25.6. įtempti laidus arba prilaikyti sunkias detales;
 - 25.7. draudžiama lipti ant atsitiktinių daiktų (statinių, dėžių, lentų ir panašiai).
26. Jeigu kopėčių neįmanoma patikimai pastatyti ant lygaus kieto paviršiaus, kopėčių apačioje privalo stovėti jas prilaikantis darbininkas.
27. Naudojant vertikaliai pastatytas kopėčias, kurių polinkio kampas į horizontalią plokštumą didesnis kaip 75° , o kopėčių ilgis ne didesnis kaip 5 m, pradedant nuo 3 metrų aukščio kopėčios aptveriamos lankais.
28. Reikalavimai kopėčioms ir lipynėms:
- 28.1. metalines kopėčias ir lipynes reikia bandyti ne rečiau kaip vieną kartą metuose. Ant kopėčių ir lipynių turi būti užrašyta kito bandymo data, inventoriaus numeris, taip pat, kam jos priklauso;
 - 28.2. apatinėje kopėčių dalyje turi būti apsauga nuo kopėčių slydimo. Šios apsaugos pavyzdžiai: kilnojama plokštė su guminiiais vakuuminiais griebtuvais arba antgaliais; išorinis guminis išilginių atramų padas; vidinis guminis išilginių atramų padas; padas su plieniniu smaigaliu; stabilizatorius (didinantis pamato plotą); bet kuris kitas elementas, galintis užtikrinti pakankamą kopėčių stabilumą ir naudojimo metu apsaugantis jas nuo slydimo;
 - 28.3. apatiniai kopėčių galai turi turėti aštrius plieninius antgalius, jeigu kopėčios statomos ant grunto, arba guminius antgalius - jeigu statomos ant grindų, asfalto ir pan.;

2 pav. Kopėčių apatinės dalies apsauga nuo kritimo.

- 28.4. jei viršutinės kopėčių dalies negalima pritvirtinti prie kokios nors vietos, turi būti apsvarstytos toliau išvardytų priemonių taikymo galimybės: guminiai antgaliai; kabliai; arba guminiai fasado voleliai.

3 pav. Kopėčių viršutinės dalies apsauga nuo kritimo.

29. Teleskopines kopėčias statyti, išmontuoti ir naudoti vadovaujantis gamintojo instrukcijomis. Statyti jas tik ant tvirto pagrindo. Sumažinti ratų ir ašių apkrovą naudojantis pagalbines atramas arba teleskopines atšakas. Laikytis saugaus atstumo nuo antžeminių elektros linijų ir imtis tinkamų priemonių, kad išvengtų mirtino sužalojimo elektra rizikos.
30. Teleskopines kopėčias perkelti vadovaujantis gamintojo instrukcijomis. Teleskopinėmis kopėčiomis lipti tik tuo atveju, jei jos pastatytos visiškai saugiai ir jei veikia blokavimo sistema.
31. Paaukštinimo priemonės (pastolius, klotinius, bokštelių, lopšius), kurių aukštis iki 4 m, galima naudoti po to, kai jos priimtos vadovo, o aukštesnės kaip 4 m tik po to, kai jos priimtos komisijos.
32. Nuo paaukštinimo priemonių dirbti tik, kai užtikrintas pakankamas stiprumas, pastovumas.
33. Pastoliai visame aukštyje turi būti pritvirtinti prie tvirtų statinio dalių. Jei pritvirtinti prie pastato nėra galimybės, jų pastovumas turi būti užtikrintas kitais būdais. Tvirtinimo vietos ir būdai turi būti nurodyti projekte. Draudžiama tvirtinti pastolius prie nepatikimų vietų (parapetų, balkonų ir pan.).
34. Pastoviai stebėti, kad paaukštinimo priemonių darbo paklotas ir aptvėrimai būtų tvarkingi ir patikimai pritvirtinti. Darbo paklotas turi būti lygus, horizontalus, be angų. Kai pastolių paklotas išdėstytas aukštyje 1,3 m ir daugiau, turi būti įrengtas 1 m aukščio aptvėrimas, kuris turi susidaryti iš porankio, tarpinio horizontalaus elemento viduryje ir bortelio ne mažiau 15 cm aukščio.
35. Paaukštinimo priemonės statyti ant tvirto pagrindo. Grunto paviršius, ant kurio statomi pastoliai, turi būti išlygintas, sutankintas, nuvestas vanduo. Skersai pastolių po atramomis būtina padėti lentą ne mažiau 50 mm storio. Nedėti po paaukštinimo priemonių atramomis plytų, akmenų ir pan.
36. Pastolius statyti, remontuoti, ardyti ar perstatyti galima tik prižiūrint darbų vadovui. Šį darbą gali atlikti tik tie darbuotojai, kurie yra specialiai apmokyti atlikti šiuos darbus.
37. Metaliniai pastoliai turi būti įžeminti.
38. Praėjimo vietose po pastoliais įrengti apsauginį stogelį. Stogelis turi išsikišti už pastolių ne mažiau 1,5 m ir sudaryti 20 laipsnių kampą.
39. Draudžiama vykdyti darbus nuo išorės pastolių, esant liūčiams, plikšalai, stipriam lietai ar esant vėjui didesniai kaip 6 balai.
40. Nesant galimybės įrengti darbo pakloto ir aptvėrimų, darbai aukštyje nuo įvairių neaptvertų konstrukcijų, prie neaptvertų angų, esant darbo vietai aukštyje 1,3 m ir aukščiau, turi būti vykdomi naudojantis apsauginiais diržais.
41. Darbininkams užlipti ir nulipti nuo pastolių leidžiama tik kopėčiomis, pritvirtintomis viršutiniaisiais galais prie pastolių skersinių. Kopėčių nuolydis neturi būti didesnis kaip 75°.
42. Draudžiama atlikti darbus aukštyje nenaudojant apsauginio šalmo, apsauginio diržo ir apraišų, apsauginės darbo avalynės ir kitų pagal atliekamo darbo pobūdį reikalingų asmeninių apsaugos priemonių.
43. Darbo metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą, susidariusias atliekas darbo pabaigoje pašalinti į tam skirtą vietą.
44. Draudžiama be tiesioginio darbo vadovo žinios patikėti pareigas ar darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus, nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima tik gavus tiesioginio vadovo leidimą.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

45. Kilus gaisrui, iškviesti ugniagesius pagalbos tel. 112, gaisrą gesinti turimomis gaisro gesinimo priemonėmis (gesintuvu, smėliu, žeme, uždeniant nedegiu audeklu), pranešti įstaigos vadovui.
46. Kilus pavojui sveikatai ar gyvybei, išeiti iš pavojingos zonos, pranešti įstaigos vadovui ar atsakingam asmeniui ir jeigu reikia, specialioms tarnyboms bendruoju pagalbos telefonu 112.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

47. Sutvarkyti darbo vietą, surinkti įrankius, padėti į saugojimo vietą.
48. Nunešti kopėčias ar lipynes į nuolatinę jų laikymo vietą.
49. Rankas ir veidą nuplauti vandeniu su muilu, esant galimybei nusiprausti po dušu.
50. Apie visus pastebėtus darbe trūkumus pranešti tiesioginiam vadovui.

Instrukciją parengė UAB „Saugotyra“